Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 9. (10.684). Львів, четвер 14. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Админістрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польська господарська політика в 1925 р.

В початках 1925 р. господарське положення Польщі було важке, але не безвихідне. Тодішний премієр Грабский в своїм новорічнім огляді висловив вдоволення із санаційно-скарбових досягнень. З натиском завначив він, що доба гострої господарської кризи вже минула, а 100-міліонова долярова позичка, яку він напевно одержить, дає повну гарантію остаточної господарської санації. Слова цього валютового реформатора оживили надії навіть тих, що ізза його санаційних експериментів зі „золотим" в 1924 р. вже стояли над пропастю. Та дійсність болючо поглумилася над пророцтвами Вл. Грабского.

Зараз на початку 1925 р. взявся Грабский безоглядно здійснювати вальоризаційний закон. Оперішись на розпорядкові, виданім дня 27-го XII. 1924 р. про примусове перерахування грошевих вкладок у всіх установах на „золоті", перевів його з повною послідовністю. Тим зразу підтяв він грошеву силу усіх установ, а заразом довіря громадян до якихнебудь грошевих вкладів в публичні чи приватні установи. Те недовіря триває до нинішнього дня і не дає можности розвинутися ніякому кредитові, а без кредиту мусить кульгати всяке господарське життя.

Дякуючи податковій політиці Грабского, який вишрубував буджет на 2,165·9 міл. зол., почався розріз між державною фінансовою господаркою з одного боку й приватним господарством з другого. Податкові тягарі втроє перевисшили передвоєнні податки при нормальнім господарськім розвою. Цим способом влада довела до повного обезсилення усі приватні підприємства, почався систематичний занепад господарських варстатів. Очевидно, в таких умовах влада не була в силі стягнути намічених податків.

Дальшим етапом фальшивої господарської політики була нагла заборона ввозу чужих товарів зі загранниці. Нагла заборона викликала розстрій, а потім застій в торговлі і торговельних підприємствах.

Після цього наступила нова непередбачена криза. Кожна чужа держава, яка мала запаси польської валюти, а головно Німеччина, що забирала 85 відсотків польського вивозу, викинула цю валюту на грошевий ринок, бо ізза вдержання виміни товарів її не потребувала. Вислід знову був фатальний, бо ізза браку покупців захитався „золотий". Польський Банк мусів його ратувати інтервенціями, викидаючи на його стягнення з чужинного грошевого ринку свої запаси золота й чужої валюти. І тим Польський Банк так себе підірвав, що до нинішнього дня не в силі не то йти з допомогою господарству, але сам попав в гостру кризу, не врятувавши „золотого".

Не помогла теж і т. зв. Діллонова позичка в номінальній вартости 50 міліонів долярів, яку вдалося було затягнути Грабскому ще в лютім 1925 р. Вона навіть пошкодила Польщі, бо замісць повернути її на двигнення продукції, обернено її на довги. До того ж її затягнено в хвилі великої фінансової опресії державного скарбу, і через те одержано її на дуже некорисних умовах. На забезпечення її амортизації і відсотків пішли доходи з державних залізниць та з цукрових акциз. Позичкові заходи приватних підприємств — крім дрібних — не дали ніякого висліду. В таких умовах влада часто попадала в таке положення, що не ставало гроша на щоденні виплати, на сплату речинцевих боргів і т. и., бо заповіджена Грабским 100-міліонова позичка лишилася в сфері фантазій.

Не находячи виходу для здобуття грошей, Грабский був змушений знову пуститися на бистрі хвилі інфляції. Почав бити гроші без ніякого підкладу під назвою більону. Нова інфляція остаточно рішила про його упадок в дні 14. XI. 1925.

В спадщині одержав новий уряд господарську депресію на всіх ділянках приватного і державного господарського життя.

Про хоробливо горячковий його стан свідчить валюта, цей термометр господарського життя, яка без упину скаче то взад — то вперед, підтинаючи всяку господарську ініціятиву. Польські фінансові знахорі безсильні, щоби спинити ці скоки. Тому не диво, що багато промислових і банкових підприємств Польщі вже перейшло в руки заграничних капіталістів.

Сподівання на збіжжя завели, бо виявилося, що його дуже багато бракує до обрахованих на вивіз 120.000 вагонів, а до того ізза заграничної конкуренції збіжжя так подешевіло, що не може принести сподіваних прибутків. До кінця року продано всього коло 35.000 вагонів, а дальша продажа стрінулася зі сильним опором ізза недостачі зерна та з огляду на внутрішні потреби.

В парі зі занепадом варстатів праці, зростало число безробітних. Під кінець 1925 р. було реєстрованих фабричних безробітних понад чверть міліона. Що найменше втроє стільки було нереєстрованих безробітних.

Нове правління не найшло ніякого иншого виходу з кризи, понад той, який винайшов, а не осягнув Грабский. Це заграничня позичка. Але нікому вже не є тайною, що позичку можна одержати лише під такими умовами, які рівняються не лише дійсному, але й формальному зреченню господарської самостійности з боку Польщі. Та й цю вимріяну господарську позичку можна одержати не зараз, але аж після оцінки експертів про господарську видержаність та після сповнення означених домагань, які американський банковий трест представить до виконання для запевнення нормального господарського розвитку Польщі.

Ось що збуджує нехіть до позички, яка в останних часах починає проявлятися в „коаліційній" пресі. Тому й явилися поклики до ратунку власними силами, шляхом внутрішньої позички, а рівнобіжно з тим влада закінчила 1925 рік радикальним зменшенням державних видатків, себ-то пішла по лінії найменшого опору. Одночасно приготовляється суспільність до думки, що все таки не дасться виминути заграничної позички, не оглядаючись на умови безжалісного капіталу.

Так скінчився 1925 рік в господарському житті Польщі, який Здзеховский, наслідник Грабского, у своїй новорічній енунціяції на 1926 рік назвав катастрофальним.

Дивлячись на господарську політику Польщі в минулому році, не слід поминути мовчанкою польської національної політики на господарському підкладі. Від хвилі реставрації Польщі польські уряди ведуть однакову політику супроти „нац. меншостей" на всіх ділянках життя. Тримаючись напрямних цеї „випробованої" політики, польська влада і в мин. році знехтувала життєві потреби Українців на господарському полі. Кредитова політика супроти українських фінансових установ і кооперації, а головно найпекучіша з усіх справ — справа т. зв. земельної реформи — є цього найяскравішим доказом.

Чи така політика причиниться до санації Польщі, — треба що найменше сумніватися.

М. Тавридло.

Апостольський „візитатор" України.

Смерть Дженокія.

Телеграми принесли вістку, що в Римі помер після довгої недуги бувший генеральний візитатор для України, о. Дженокі, один з найздібніших дипльоматів римської курії і великий приятель італійського уряду під проводом Муссолінія. Як висланець Ватикану і посол для України („генеральний візитатор") був о. Дженокі свого часу гостем наших владик і нашого народу в Галичині, що приймали його з найбільшими почестями.

Цікава була каріера о. Дженокія. Був цілі десятки літ місіонарем на Сході, а потім професором університету. Вже тоді виявляв неабиякий дипльоматичний хист, тому папська курія стала його уживати чимраз частійше до найтрудніших місій. Так перед світовою війною вславився він тим, що як висланець папи до Бразилії причинився своїми звідомленнями про тамошнє невільництво до поправи відносин, а небавком і до його знесення. Також щасливу руку мав він і в инших справах, що були повірені його опіці чи його розглядові.

З вибухом російської революції 1917 р. і стихійним ростом українства зацікавився о. Дженокі Україною і взагалі Сходом Европи, що отвирали для католицької пропаганди свої безмежні простори. А коли сформувалася Українська Держава і послом, при Ватикані став граф Михайло Тишкевич, який умів звернути увагу ватиканських кол на значіння України, зокрема Західної, для католицизму, — о. Дженокі занявся основно українською справою і став прихильником незалежности України. Як випробованого дипльомата і доброго знавця українських справ вислано його на Україну з метою увійти в найтісніший звязок з Українцями і по можности зговоритися також з більшовиками. Одначе поїздка на Україну завела Дженокія тільки до Камінця. Важко було зговоритися і з більшевиками, тимбільше, що польські дипльомати з усіх сил працювали проти нав'язання постійного звязку Ватикану з Україною, отже і з цілим сходом Европи, без їх посередництва й патронату.

Як відомо, о. Дженокі гостив у Львові саме в той мент, коли Рада Амбасадорів вирішувала долю нашої країни. З його приїздом звязувало чимало наших діячів невісні надії на поправу нашого міжнародного становища. Після його відїзду до Варшави, коли наша невдача на міжнародньому полі стала очевидною, поширились чутки, що роля о. Дженокія, як нашого прихильника, не була така, як сподіялись. Нема сумніву щодо одного, що о. Дженокі приїхав до нас, як речник ідеї целібату і що в цьому напрямку його голос мусів бути немаловажний, після повороту до Риму.

В Італії, в останнім часі зблизився о. Дженокі до фашистів, а як особистий приятель папи зблизив кардинала Гаспарія з Мусолінім, чи радше з міністром внутр. справ Федерцонім. У звязку з цим наближенням ватиканських і державних італійських кол говорено про недалеке вирівнання всіх спірних справ між папською курією і Квіриналом. Це булаб, розуміється, найбільша заслуга Дженокія, одначе його смерть не дала вилитися тому вирівнанню в конкретні форми.

Святкування памяти декабристів у Київі.

В Київі відсвяткували століття повстання декабристів дня 10. січня 1926 р. тобто в день початку повстання чернигівського полку. Дня 9. січня відбулося врочисте засідання Академії Наук, присвячене роковинам повстання. В усіх робітничих клюбах відбулися з тої нагоди вечірки-концерти. Дня 10. січня відкрито також виставку памяток, що відносяться до повстання. В усіх вищих школах відбулися святочні прелекції. Київську Садову вулицю перезвали вулицею Декабристів. При ній находиться будинок, в якому радили декабристи перед повстанням. У Василькові, де стояв чернигівський полк, назвали одну вулицю теж вул. Декабристів. Село Іванці недалеко Києва буде звагися „Пестелеве".

(За „Вістями".)

НОВИНКИ.

— З Новим Роком бажаємо всім нашим читачам і прихильникам сповнення в біжучому році всіх їх бажань і надій.

— Фурія львівського цензора у відношенні до української преси сягає так далеко, що він конфіскує безпощадно навіть те, що вже раз перепустив в иншім органі у Львові. Так у святочнім ч. „Діла“ цензор дозволив собі вичеркнути два більші місця зі статті І. Н. п. з. „Будуймо тривалі памятники“, які взято дословно зі статті того самого автора в „Старій Україні“ за листопад 1924 р. А говорилося в тих місцях про те, що роблять усі культурні народи, що роблять і Поляки, а саме, що кожна українська громада повинна здвигнути власним коштом памяткову таблицю в честь полеглих з тої місцевости з відповідним написом і повним списком жертв війни. Ці таблиці є такою небезпекою для цілости польської держави, що львівський цензор поспішив на її ратунок і вичеркнув зі статті все те, де говорилося конкретно, яке значіння має така таблиця і як вона повинна виглядати. Ця залюбігливість польського цензора, щоб українська суспільність нічого конкретного не дізналася про таку памяткову таблицю, повинна причинитися до подвоєння нашої енергії в тому напрямі, щоб цілий наш край якнайскорше покрився такими памятниками української культури.

— Після повеней — морози. Покищо відомо, що нежданна хвиля морозів, яка впала на наш край, тягнеться від Риги. Небезпека повеней на Двині минула. Вода на Висли, що стояла дуже високо, впала і замерзла. Одночасно приходять телеграми з Ню-Йорку, що там і в Бостоні впала страшна хуртовина, що перервала комунікацію. Один корабель розбився на прибережних скелях. Ця нежданна зміна температури доказує ще раз, що метеорольогічні передбачення є дуже мало certain. Ті мешканці нашого міста, що вірили цим передбаченням легковажили собі морози і Ратункове Поготівля мусіло в 55 випадках прийти з підмогою відмороженим.

— З невеселої хроніки. У Городку ягайлонськім, десятник Ішчинський, застрілив з заздрости свою наречену Поморкевич і пробував застрілити себе. Та стріляв так погано, що куля не хотіла вистрілити. Перелякавшись свого першого наміру волів передатись у руки поліції, яка відставила його до військового окружного суду в Перемишлі. — У селі Вільшаниці, біля Яворова, сільські парубки, що ходили з колядою та вертепом, посварились між собою при поділі грошей, і двох з них Хомин та Ткач так побили третього, Литвина, що цей помер. — Перед львівським військовим судом мав явитись старший десятник (сержант) Минзій, обвинувачений у замірі убиства своєї жінки. Коли його відвозили зі Станиславова він хотів отруїтись сірчаном міди. — Жидівську вязницю, як найкраще місце для смерти вибрала Маріяна Бляйк, приватна урядничка у Львові, випивши дозу солому. Недужу перевезли до загального шпиталя.

— Успіхи українського хору. Про концерти хору Д. Котка в Катовицях поміщує „Катовіцер Цайтунг“ дня 6. і 9-го ц. м. дві окремі згадки в фейлетоні, де не може надивуватись мистецтву хорового співу та красі наших народних пісень.

— Ювилей ученого. Недавно святкували в Росії ювилей члена Академії, проф. медицини Вол. Михайловича Бехтерьова, уродженого в 1857 р. Імення Бехтерьова відоме нині всьому культурному світові. На протязі 40 літ своєї праці він написав приблизно 500 наукових творів, з яких багато перекладено на чужинні мови. Він став доцентом у Петербурзі в 1881 р. на підставі праці „Вагання температури в умово недужих“. Він оснував кілька наукових інституцій, таких як „Психоневрольогічний інститут“ (в 1909 р.) у Петербурзі, протиалькогольний інститут, інститут для медичних наук, для студій над мізком, патольогічно-рефлексольогічний інститут, педагогічно-клінічний інститут для нервово-недужих дітей, хемічно-фармацевтичний інститут і инші, які недавно перетворились в одну Академію. Найбільше відомі твори Бехтерьова „Наука про мізкові функції“, „Психіка і життя“, „Обєктивна Психольогія“, „Загальні підстави людської рефлексольогії“.

— Помер князь Олександр Ліхтенштайн, застрілившись в околиці Грацу, у власнім замку Юденбург. Він мав 25 літ. Причиною самогубства були фінансові клопоти. Він був другим сином князя Фрідриха Ліхтенштайна, одруженого з графинею Апоні, власника маєтків у Каринтії та Стирії.

— Повна сонячна затьма припадає точно на новий рік ст. ст. себто 14-го ц. м. На щастя, чи на жаль, її можна буде бачити тільки в підзворотникових околицях. В ці околиці вже вибрались для дослідів три ріжні наукові експедиції: німецька, італійська та американська. Затьма триватиме дві та пів хвилини. Астрольоги пригадують, що ще в середніх віках висловлено пророцтво, що з цією затьмою є звязаний кінець світа. Не диво, що вчені, які не лякаються ніякої небезпеки, вибрались у далеку подорож, щоби приглянутись цьому нещастю.

— З країни бандитів. Мексик, країна необмежених можливостей для людей пістуна та револьвера, вславився новим подвигом. На поїзд, що йшов з міста Гвадалахаро до м. Мексику, напала озброєна банда, вирізала більшість пасажирів і військову сторожу, а навіть підпалила поїзд. З військових лишилось тільки 7 живих. Бандити втікли льокомотивою захопивши 300.000 пезетів. Покищо найдено тіла 20 осіб згорілих.

— Доля сільського парубка в місті. Молодий сільський нуждар, сирота, що крім сильних рук не мав нічого більше, пішов пішки до „столиці“, щоби найти працю. У Львові поліцай затримав його на вулиці і спитав, чи має документи. Петрусь уперше в житті чув це слово. Його посадили в холодну на тиждень. У товаристві великоміського шумовиння втратив останню свитину та чоботи, які здерли з нього „товариші“. Вийшовши звідти майже голим, перейшов в опіку „вул. Яховича“, звідки мають його відставити „шупасом“ до рідного села, під Ходоровом. Хлопець пізнав місто, пересидівши в арешті між злодіями. Не дізнався тільки тайни, за яку його арештували: в який спосіб бідні, неграмотні люде мають робити заходи, щоби одержати документи. Видавалось би, що коли влада домагається від таких бідаків паперів тотожности, то повинна би... Шкода й казати!

— Місто для студентів усього світа. Париж є містом, де не відмінно студіює найбільше чужинців. Одначе гігієнічні умовини студентських помешкань є дуже кепські. З тої причини виринула ідея вибудувати цілу низку академічних домів за містом, де чужинці-студенти могли би найти свобідне примiщення. Найважнійше в цім плянї це те, що ті мешкання будуть безплатні. Уряд Швайцарії, Бельгії та Канади вже почав будувати в Парижі своїм коштом доми для своїх студентів на просторі призначенім для цього французьким урядом. Париський університет і инші високі школи беруть живу участь у будові такого студентського міста.

— Калмуки стають хліборобами. Кочуючий нарід Калмуків — як повідомляють московські часописи — рішив покинути мандрівне життя і осісти на землі, щоби її обробляти. Московський Земельний банк призначив на здійснення цих похвальних намірів 375.000 карбованців, які Калмуки мають зужити на обрібку землі. За ці гроші оснують 2000 господарств.

— З безсмертного середновіччя. Французька преса, а за нею чужинна, оповідає історію на тлі релігійного фанатизму, немов би живцем запозичену зі середновіччя. У містечку Бомбон у Франції дванайцять осіб, 10 жінок і 2 мущин, що прийшли туди до церкви в неділю, з міста Бордо, після Служби Божої напали в закристії на священика, звязали йому мотузом руки, били різками, щоби прогнати у нього „чорта“. При цьому співали побожні пісні. Всі вони належать до релігійної секти „Слезної Богоматері“, основаної в 1907 р. Марією Месмен, бувшою консієржкою (дозорницею дому). Заарештовані виявили перед слідчим суддею, що вони хотіли пароха з Бомбон покарати за те, що він своїми проклонами навів на ріжних членів їх секти нещастя та недуги. Пані Месмен, основниця секти, стала славною, завдяки чудові: статуя Матері Божої, привезена нею з Люрду, почала скапувати сльозами. Це „чудо“ притягло чимало паломників і стало притокою до створення та назви згаданої секти. Справою заінялись у свій час учені і виявилось, що сльози зі статуї не мають у собі нічого чудесного. Тоді пані Месмен подбала за иншу статую, з якої йшли ріжні пахощі. Чудесами секти зацікавився сирійський архимандрит і прийняв її провід. Підчас війни секта одержувала масу грошей від ріжних „добродійників“. Пароха з Бомбон, який виступав проти неї, члени цієї секти вже побили кілька літ тому. Вся історія цієї секти стане предметом скандального процесу, на який уже нині ждуть з великим зацікавленням.

— З театру. Знамениту французьку комедію „Монахи“, котра пройшла з великим успіхом, дає наш театр в четвер 14. п. м. Жива акція, добра гра артистів дають запоруку довшого вдержання цієї премієри в репертуарі. — Премієра сензаційної пєси Ленгієля з життя японських кольоністів у Парижі п. з. „Тайфун“ буде виставлена в суботу 16. ц. м. з участю усеї театральної дружини. Тому, що в пєсі виступає більш 30 осіб, управа театру запросила до участи теж артистів зпоза свого театру.

— З кіна. У кінах „Лев“ та „Копернак“ дають одну з найкращих та найвеселіших комедій „Пат і Патахон поліцаями“. Славні данські коміки викликують бурю сміху на протязі 8 дій.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша родинна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Дописи.

Березниця. *(З практик шкільного інспектора в Нараєві).* Чисто українське містечко Нараїв, що має 3.070 Українців і 600 Поляків, з приводу шкільного плебісциту внесло декларації за введенням української мови навчання в міській школі, на присілку Лапи й Шайбівка. Скількість українських дітей в місті виносить около 200, декларацій внесено 70; на Лапах українських дітей 70, польських і жидівських 15; на Шайбівці всіх дітей до школи обовязаних 32, польських і жидівських 8. Всюди внесено декларації, як того вимагав закон. На днях куратор шк. округа у Львові повідомив батьків дітей зі всіх 3 шкіл, що школи в Нараєві місті і присілках лишаються польськими, а то з огляду на недостачу законних вимог для введення навчання українською мовою. Своє рішення опирає на урядових статистичних датах інспектора з Бережан, який подав, що в Нараєві місті внесено 137 декларацій за польською школою, а всього 37 за українською. На Лапах внесено нібито аж 71 декларацій за польською — за українською школою нічого. Вкінці ствердив, що на Шайбівці нема зовсім дітей української народности, а тільки Поляки й Жиди, що заявились всі за польською школою. Не краще поступив інспектор з Нараєвом селом, де Поляків зовсім нема, бо навіть Г. з. Ш. у Львові рішило, що тут нема потреби закладати приватної польської школи. Школу чисто українську в Нараєві селі перемінено на утраквістичну, зн. польську, педагоги там такі, як жінка збанкрутованого кольоніста Беліховского і учитель десь аж зпід Кракова. На протест громади інспектор обіцяв, що забере ці обі сили, якщо виказалося б, що української мови вони не знають. З того часу минув вже рік, а п. інспектор якось про це забув. Батьки українських дітей обурені поведенням п. інспектора, вносять рекурси і звертаються до Української Парламентарної Репрезентації в соймі, щоб піддержала їх домагання і занялася практиками окружних та повітових кацикія. Св. Б.

Всячина.

Чи „антисеміт“ є образою? У Відні якийсь суддя мав рішати важкий процес. Учитель гімн. Лемберґер, Жид, назвав свого товариша Вінгера, Християнина, — „антисемітом“. Цей ображений подав Лемберґера в суд, мотивуючи, що слово „антисеміт“ є образою для кожної порядної людини. Судді вдалось обох погодити. Цікаво, чи доброго Лемберґера переконав доказ, що його товариш є справжнім приятелем Жидів, коли вже саме слово „антисеміт“ уважає для себе образою.

Рідкий памятник старовини. В азійськім музею російської Академії Наук поставили тепер нову цінну знахідку. Це є камінь на два метри висоти, зі старомонгольським написом з доби Джінґісхана. На цьому камені виписані заслуги сестрінка великого завойовника, Цунко. Напис зроблений в 1225 р. Є це один з нечисленних памятників з старомонгольської доби і єдиний напис у монгольській мові з цього часу.

Де є мужі? Льондонська міська рада зладила за минулий рік статистику населення. З цього списку виходить, що в Льондоні є 877.298 замужних жінок, а тільки 865.300 жонатих мужів. Тепер батьки міста і справоздавці часописів ломлять собі голову, питаючись, де є 12.000 мужів? Поліція впевняє, що їх не вбили і що вони не могли щезнути безслідно.

З міністра — артистом у „Variété“. У великім льондонськім „Variété“ („Колосеум“) виступає тепер трупа козаків, показуючи своє мистецтво в їзді на конях. Нею проводить генерал Савицький, бувший командант царської лайбгвардії, пізніше, в міністерстві Корнилова — російський воєнний міністр. Коли втік на чужину, позбавлений засобів до життя, вибрав собі професію, що не дуже личить з його попереднім становищем, але дає спроможність жити.

Приємний факт. Головний лікар великого американського товариства обезпечень д-р Майо, на підставі величезного статистичного матеріялу щодо смертности своїх клієнтів, прийшов до висновку, що середній вік людини значно зріс. В 1850 р. товариства обезпечень брали як цифру пересічного віку людини 40 літ, а тепер підвищили її на 58 літ. Д-р Майо сподіється, що з розвитком медицини і гігієнічних удосконалень ця цифра підійде до 70 літ. А може це тільки розвиток удосконаленої системи американських товариств обезпечень від смерти?

Дивний апетит. Штокгольмські лікарі та вчені мають прецікавого пацієнта 11-літного хлопця, що зїдає величезну скількість паперу. Все те, що попаде з його руки: газети, книжки, листи, він пожирає. Ця потреба паперової їжі є досить велика: при сніданку він зїв кишенкову біблію і два часописи. Одночасно не тратить апетиту до звичайних страв. Зовсім так само як свол з відомого оповідання Марка Твена, про якого писав американський гуморист, що він усе починав від біблії... Штокгольмський хлопець їсть зрештою нормально, важить 60 кільо і має здоровий вигляд. Лікарі не поставили покищо діягнози щодо цієї недуги. Ясно одно, що цей ворог друкованого паперу може стати колись цензором.

Споживання ґазет. У Злучених Державах виходить 22.000 ґазет і журналів. Загальний їх наклад є приблизно 33 міл. примірників. Пересічно на 4 Американців припадає один примірник часопису. Розмір часописів зростає щорічно. Часописи, що мають 100.000 накладу мають пересічно 28 сторінок, а по неділях більш 100. Один недільний випуск „Ню Иорк Таймса“ потрібує 877 тон паперу. Загально часописи зідають річно 2,9 міл. тон паперу. На одну особу припадає таким робом в Злучених Державах 148 фунт., в той час, як в Англії — 75, Німеччині — 45, Швеції — 11 а в СРСР. — 6

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митиневича.

Рава Руська. Саля „Сокола“.

14.І. „Казка“.
15.І. „Твардовський“.

Угнів.

16.І. „Вій“.
17.І. „Маруся Богуславка“.
18.І. „Дні нашого життя“.

Рава руська.

19.І. „Барон Кімель“.
20.І. „Лісова пісня“.
21.І. „Воскресення“.
22.І. „Ревізор“.
23.І. „Сатана“.
24.І. „Ой не ходи Грицю“. 15—?

Готується до постановки „Затоплений дзвін“, Ґауптмана, „Дядя Ваня“ Чехова.

Український Театр Союза Артистів саля Муз. Т-ва ім. Лисенка:

четвер 14.І. 7·30 веч. „Монахи“ комедія на 3 дії.

субота 16.І. 7·30 веч. премієра: „Тайфун“ пєса на 4 дії.

неділя 17.І. 3 попол. „Добродійка Сузанна“ оперета на 3 дії, вечером 7·30 „Монахи“ комедія на 4 дії.

Білети в ціні від 3—0·50 раніше до набуття в Союзнім Базарі (в четвер і неділю при касі театру). 1086 1—?

Загальні Збори українського спортового т-ва „Україна“ заповіджені в ч. 7. „Діла“ на 17. січня ц. р. відбудуться дня 24. січня ц. р. Порядок зборів без зміни 1085 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Має 82 членів, називається „партією нового селянського союзу" і стоїть на ґрунті монархізму.

Число безробітних в англійській провінції Уельс зменшилось на кілька місяців з 146.000 на 94.000.

Національні збори в Мецці проголосили новим королем Геджасу Ібен Сауда.

Німецькі націоналісти поставили у парламенті внесок, щоби виласнити всіх Жидів, що прийшли до Німеччини зі Сходу, колиб парлямент відмовився прийняти внесок, що бувша цісарська родина має одержати відшкодування.

Мир з Абд-ель-Крімом є, по думці англійського пресового бюра, ближчий тепер, ніж раніше, хоча Франція та Еспанія зірвали офіціяльно з Абд-ель-Крімом переговори.

Злучені Держави протестують проти нового краєвого закону Мексику, який заборонює чужинцям мати земельну посілість в обсягу 100 км. від кордону і 50 км. від морського берега. Цей закон звернений головно проти американських нафтових власників.

Князя Аннаму Вінгтуй проголосили цісарем. На святі проголошення Францію заступав губернатор Індокитаю.

Радянська Україна.

Новий німецький район.

Високопільський район Криворіжської округи з переважаючою більшістю населення (70 відс.) рішено виділити з Криворіжчини та прилучити його до херсонської округи по перетворенню його в чисто німецький район, то значить по введенню усього урядування німецькою мовою та по обсаді усіх урядів представчиками німецької більшости. („Вісти").

Арешти на Україні.

Польська преса принесла на днях вістки про масові арештування на Україні. До цієї вістки не прикладали ми ніякої ваги, бо таких віcток у польській пресі бувало і буває все повно і всі вони переважно не покриваються з правдою. Таке вийшло і тим разом. Справа представляється дещо инакше, як це писала польська преса. На Україні дійсно відбулися в останніх днях арешти декілька осіб, що не є там ніякою новиною. Але саме ці арештування стали голосними не завдяки свому масовому характерові (бо арештовано небагато осіб), але завдяки тій справі, за яку їх арештовано. Виходить, що арештовані Эренюк (отаман Крук), Камиш (отаман Кара), Усатий (отаман Голуб), Сахно-Устимович (син розстріляного ген. Сахно-Устимовича) і Попов стояли на чолі монархічно-терористичної організації. Вони вели монархічну акцію на Україні, Білорусі та на Криму на протязі двох останніх літ і були агентами Врангеля. Їх метою було організувати терористичні акти та передавати за кордон відомости чисто військового характеру, отже були шпіонами. Деякі з них, як Оренюк, були свого часу начальниками денікінської контрозвідки та переходили дуже часто румунсько-українську та польсько-українську границю. При них мали найти багато компромітуючого матеріялу. Між иншим найдено в них інструкції, що походять з закордонних монархічних організацій. В 1924 р. вони підготовляли невдатний атентат на Фрунзе. Їх метою було ширити розклад у червоній армії. В Криму мали вони підготовити ґрунт для десанту, що мав прибути з Румунії. Вони старалися всунути своїх прихильників на службу до червоної армії, а передовсім до технічно-інженерних частин, щоби мати доступ до військових магазинів зброї та амуніції. Амуніційні склади мали висаджувати в воздух.

Катедра історії української культури в Одесі.

З 1. січня 1926 р. відкрито в Одесі катедру історії української культури. На чолі катедри став проф. Слабченко. До складу робітників катедри ввійдуть одеські професори Музичка, Лазурський, Загорський і Варнеке. („Вісти").

Курси культур-техніків і меліораторів.

При інженерно-аграрному відділі харківського сільсько-господарського Інституту ім. Раковського відкрито коротко-реченцеві курси для підготовки культуртехніків і для піднесення кваліфікації окружних меліораторів. Науки з культуртехніки викладатимуть на курсах 5 місяців, при чому 2 останніх місяці призначені виключно на польові практики і наукові практичні екскурсії. Курси для піднесення кваліфікацій окружних меліораторів тріватимуть 2 місяці. На курсах культуртехніків беруть участь ті, що покінчили сільсько-господарські, технічні, меліоративні та кооперативні професійні шк., ті, що покінчили сільсько-госп. школу старого типу і накінець ті, що покінчили середню школу. Всі слухачі культуртехнічних курсів дістали стипендії в сумі 25 карбованців у місяць. („Вісти").

„Науково-Технічний Вісник".

Технічна секція наукового Т-ва при Українській Академії наук видає щомісячний журнал „Науково Технічний Вісник". Мета журналу: освітлювати проблеми сучасної техніки, а з окрема техніки промислу, знайомити читачів зі здобутками світової технічної науки. У журналі беруть участь наукові робітники Академії Наук, технічних інститутів, науково-дослідчих катедр, високих шкіл, цілий ряд видатних інжинірів і технічних робітників трестів, а також визначні закордонні вчені й інжинери. Журнал виходить у Харкові (Держвидав України). Є це одинокий технічний журнал, що виходить в українській мові.

(„Вісти").

Українізація по 1. І. 1926.

Як відомо по день 1. січня 1926 р. мала закінчитися на Радянській Україні українізація урядового апарату. Центральна Комісія для справ українізації в Харкові приняла по упливі того речення цілий ряд постанов щодо переведення українізації в життя. Дотично фаховців комісія встановила 5-ти місячний речинець від 1. січня 1926 р., на протязі якого вони мусять остаточно засвоїти собі українську мову. — Отже вийшов новий речинець! — Скілько їх уже було тих речинців? — Крім цього фахівці мусять засвоїти собі в тому часі українську технічну термінольоґію, а Народній Комісаріят Освіти має припильнувати, щоби своєчасно появилися термінольоґічні словники і підручники по всім спеціяльностям. (Вони ще не появилися!). Крім того повизначувала комісія речинці іспитів з української мови. В центральних установах іспити мають покінчитися до 15. січня 1926 р., а по всій Україні до 1. лютого 1926 р. Щодо знання української мови всі урядники будуть поділені на три категорії: І. ті, що знають українську мову добре в слові та письмі та можуть робити переклади з російської на українську мову і навпаки; ІІ. ті, що при допомозі словника добре перекладають з російського на українське і навпаки і знають українську мову в межах щоденного ужитку; ІІІ. ті, що не знають української мови, неґрамотно нею пишуть, не добре балакають і погано перекладають.

Урядники ІІІ. категорії будуть ділитися ще на три групи: 1. та, що виявила неґативне або вороже відношення до української мови — всіх з тої категорії звільнятимуть зі служби; 2. та, що з незалежних від неї причин не мала можливости вивчити українську мову — для членів тої групи буде назначений тримісячний речинець для доповнення знання української мови; 3. та, що незобре вивчила українську мову з причин від неї самої залежних а не з причин залежних від установи, в якій працює, або з причин, випливаючих з характеру її заняття. Особи тієї групи звільнені з служби але умовно. Вони зобовяжуться письменно вивчити українську мову на протязі 3-ох місяців. Якщо цього не виконають втратять службу.

По переведенню іспитів усі установи мають дати докладні звіти з їх перебігу до Центральної Комісії для справ українізації. Крім цього рішила комісія видати усім урядникам І. і ІІ. категорії по іспитах відповідні посвідки важні на один рік.

Так виглядають заходи біля остаточного проведення в життя українізації всього державного апарату на Україні. Про наслідки іспитів можна буде дізнатися щойно в лютому місяці і тоді щойно буде видно, чи урядовці третьої категорії (1 група) направду втратять службу чи ні. З повищого видно, що найбільше легковажили вивчення української мови „грубі риби" тобто т. зв. фаховці або специ. І тому мабуть для них передбачила комісія аж 5-тимісячний речинець для вивчення української мови. Що до них комісія не сказала, чи вони теж втратять свої теплі посади, коли до 5 місяців не опанують української мови чи ні. Думаємо, що такого рішення комісія не приняла нарочно, бо як не вивчать, то напевне їм за це нічого не буде. Для них і оправдання найдеться в роді того, що, мовляв, Народній Комісаріят не видав своєчасно термінольоґічних словників та підручників.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа Марш. Пілсудского.

Марш. Ратай згідно з бажанням, висловленим на засіданні політичного комітету ради мін., зачав у вівторок переговори з поодинокими партіями, щоби осягнути порозуміння в справі евентуального покликання марш. Пілсудского до чинної служби в армії. Розвязка справи буде така, що маршал. Пілсудский одержить передбачений в законі інспекторат армії. В цій справі була в кабінеті віцемарш. посла Дашиньского конференція провідників ППС. при участи мін. Морачевского.

Димісія мін. Морачевского.

В сойм. кульоарах кружляла чутка про димісію мін. сусп. робіт Морачевского в звязи з переголосуванням його внесення на останньому засіданні політ. комітету ради мін. в справі покликання Пілсудского до чинної служби. Президія клюбу ППС. заперечує цю чутку. Всетаки кружляє вона вперто. Мін. Морачевский дійсно подався був до димісії, але клюб візвав його відкликати її.

Розлам у „Визволені".

Презес клюбу „Визволення" одержав від п. Валерона повідомлення, що 17 послів виступило з клюбу „Визволеніє" й утворили клюб хлопського сторонництва. Рівночасно п. Дубровнік (із Виленщини) повідомив президію „Визволення", заявляючи, що зогляду на останній розлам мусить порозумітися з управою свого округа і поступити згідно з його ухвалою. Коли виступить пос. Дубровнік із групою 5 послів, то „Визволеніє" мало би всього лише 24 посли. Після виборів „Визволеніє" мало 60 послів.

Уконституування „Хлопського Союза".

12. І. Після засідання сойму радив новий клюб „Хлопське сторонництво". Презесом тої нової фракції вибрали пос. Валерона. Нова група виступить з відповідною програмовою заявою, в якій підкреслить політику безоглядної неґації „Визволення".

„Оконівці" у „Хлопськім союзі".

В соймі кажуть, що члени групи кс. Оконя з виключенням провідника, вступлять до клюбу „Хлопського союза".

Димісія інсп. Лукомского.

Димісію команданта кримінальної поліції Лукомского оконечно підписано. Рівночасно іменовано віцекоманданта поліції львівського воєвідства інсп. Новодворского комендантом кримінальної поліції Львів-місто, а надком. Боднара його заступником.

Втеча Лідого.

Є чутки, що б. презес ПКО., Ліпе за згодою деяких урядових чинників утік до Швайцарії. Коли в Катовицях хотіли ревідувати його клунки, з Варшави прийшло телефонічне звільнення від ревізії.

Плян збройного перевороту на Мадярщині.

В Будапешті змобілізовано всі поліційні сили, бо власти одержали вістку про пляноване збройне повстання з боку військових монархістичних організацій. До вибуху повстання не прийшло.

Раковський не приїде до Варшави.

Чутки про майбутній приїзд Раковського до Варшави не є згідні з правдою. Раковський в найближшому часі виїздить із Москви до Парижа звичайною дорогою на Ригу, не поступаючи до Варшави.

Кріза нім. уряду.

Кріза німецького уряду триває дальше. Сторонництва республиканські і праві закидають соц. демократам вину продовжування крізи. Соціялісти дальше стоять на неуступчивім становищі. Нема надії, щоби соціялісти стануть по боці вел. коаліції, колиб вона не сповнила їх жадань.

Перед конференцією розброєння.

Райтер повідомляє, що між державами є значні ріжниці поглядів щодо діяльности приготовної комісії до конференції розброєнь, тому мабуть засідання комісії, визначене на 15. ІІ., відложать дещо. Зєд. Держави бажають, щоби справу розброєння на морі відділити від сухопутної, зате Франція, Італія й Японія є противні всякому поділови тих справ. З Женеви, а також з Парижа повідомляють, що конференція буде таки 15. ІІ.

Абд-ель-Крім король Марока.

Абд-ель-Крім почав акцію проти племен, які піддалися Французам. Понехав плян здобуття горішнього бігу Ерди, а хоче заатакувати французькі становища між Танате і Загісою. Еспанські вояки, які втекли з полону, кажуть, що Абд-ель-Крім обїздить цілий фронт і проголошує себе королем Марока.

Нові вибори у Франції?

У французьких парляментарних колах розійшлась чутка, що Бріян в разі крізи уряду розпише нові вибори.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·20 — 7·25, канад. дол. 7·00 — 7·10, чеські кор. 0·22·50 — 0·22·80, леї 0·3·50 — 0·4·00, франки фр. 0·26·00 — 0·27·00, фр. швайц. 1·48—1·50, англ. фунти 34·00 — 35·00.

Золото. 20 кор. 27·50 — 28·00, 20 франк 25·00—25·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 30·00—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·36·50—0·37·00, 5 австр. кор. 3·00—3·25, флорени 1·50—1·65, рубель 2·45 — 2·50, рубель дрібними срібном 1·25 — 1·28

Perpetuum mobile.

Рік 1925 замкнули керманичі Польщі: вшехполяки, пястівці й пепеесівці — безвартним „дарунком" для селенської маси. Польський сойм при різкому спротиві українських і білоруських послів ухвалив 28-го грудня 1925 остаточний текст тзв. земельної реформи, спішно переголосувавши поправки сенату.

Таким чином маємо вже другу з черги земельну реформу, яка має таке саме позитивне значіння, як і перша, себто жадне. Земельна реформа, ухвалена в липні 1920 під натиском червоних військ, що нестримно перли в напрямі Варшави, нова кольонізацією й осадництвом польського елементу на „кресах", лишилася тільки літературним причинком до фальшивих інтенцій польських можновладців. Після того шість років польська преса — від найправішої до найлівішої — переконувала всіх і вся, що земельний закон з липня 1920 р. є неможливий до здійснення, що він був ухвалений на скору руку, що він незгідний з постановами конституції (ухваленої пізніше) і т. н. Отже треба ухвалити „ліпшу" земельну реформу, реальнішу, здатнішу до здійснення.

На протязі цілого 1925 р., найтяжчого з усіх дотеперішніх „польських" років, прасовано ту земельну реформу з усіх боків, щоби її звести в нівець. Вже ухвала сойму з 20. липня 1925 зробила з неї карикатуру реформи, а поправки сенату з 21 і 22. вересня 1925, підтверджені соймом 28. грудня 1925, завдали їй остаточний удар. До тих поправок належить між иншим допущення відклику „вивласнених" і їх вірителів до суду в справі призначення землі на цілі парцеляції, пристосування тзв. реальної вартости маєтку до ошночної ціни, примус заплати державою за призначену до примусової парцеляції землю в готівці від 20 до 50 відс. (решта в земельній ренті), першенство в продажі „зразкових господарств" (а відомо, що всі господарства дідичів-Поляків є „зразкові") своякам і найважніще скреслення постанови про продажу землі жителям „сусідніх сіл", себто відкриття широко воріт для кольонізації.

Вже це одно вказує, що із земельної реформи створено безупинне perpetuum mobile, вічний, безупинний рух і вічне й безупинне невдоволення.

Воно зрештою й не могло бути инакше, бож ще ніколи поправа селянської долі в Польщі не була переводжена in plus, хіба in minus. Ані в старій, шляхотській річипосполитій, ані навіть в часі повстань, крім пустих слів і всяких „золотих грамот", не зроблено хоч би спроби в напрямі аграрних реформ. А коли й переводжено якінебудь соціяльні реформи в селянській квестії, то вони були французького (Наполеон), пруського, австрійського й російського походження й переведення, але ніколи польського.

Саме тоді, коли майже у всіх сусідних державах переведено радикальну земельну реформу, коли Латвія за одним махом змела насікому велику власність, коли Чехословаччина, а навіть відстала, півварварська Румунія прийшла до пересвідчення, що селянству треба дати власний варстат праці, Польща стерчить в первісному стані, справа земельної реформи стоїть на мертвій точці.

Не зрушить її з місця й закон з 28. грудня 1925 р. Він створить основи тільки до дальшого perpetuum mobile, до безупинного процесовичівства дідичів і їх вірителів з державою, до вічного витискання податкового гроша з державного скарбу

Ухвалена „земельна реформа" не вдоволяє нікого — за винятком горстки мазурських куркулів, які — збагачені війною і пізнішими спекуляціями — віддавна гострять собі зуби на дідичівські мастки. Одначе такі „соціяльні" переміни є без значіння: це буде тільки зміна титулу власности. Замісць одного культурного власника прийде кількох некультурних, брутальних і захланних хлопських дідичів. Не можуть бути вдоволені з ухваленої „реформи" дідичі, бо закон про „реформу" — хоч далекий до здійснення в своєму карикатурному змісті — все-таки ставить їх в непевне становище. Тимбільше невдоволені селяне, для яких відсунено здійснення земельної реформи ad calendas graecas.

Ф. Ф.

З польських справ.

Можливість польсько-радянського договору передбачує англійський денник „Менчестер Гардієн". Зразком буде радянсько-турецький договір. Здогад оснований на факті утворення польсько-радянської торговельної палати. Такий договір дозволив би обом державам на редукції в армії.

Нові закони самоврядування що були предметом нарад окремої конференції у маршалка сойму, лишаються далі предметом нових нарад, бо представники сойму не дійшли до порозуміння.

Економічний комітет міністрів рішив видати наказ про заборону вивозу пшениці.

Представники „Банкерс-Тресту" приїзджають до Варшави, щоби ознайомитись з тютюновим монополем. Мета — державна позичка.

Французький амбасадор у Варшаві має бути відкликаний; на його місце призначують теперішнього директора політично-торговельного виділу міністра закорд. справ Ляроша.

У львівськім воєвідстві приготовляються персональні зміни вищих урядовців.

Міністерство заграничних справ — як виявилось — не має навіть точної статистики вивозу земельних плодів.

Австрійський уряд буде в найблищих днях перетворений, з огляду на недугу міністра закорд. справ Матаї.

Доляр у Варшаві паде далі. На чорній біржі для некупуючих записаний від 7·75—7·85.

По широкому світі.

Мадярський посол у Парижі гр. Каролі складає заяву, що моральних винуватців у справі фальшування банкнотів на Мадярщині треба шукати між німецькими націоналістами, які мали на меті створити окреме королівство Баварії і приєднати до неї Австрію, а Мадярщину зробити васалем Німеччини.

Нова партія повстала в Югославії. Складається вона з хорватської партії „Єдности" і з тих, що виступили з бувш. партії Радича

Декабристи. 2)

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

(Продовження.)

Вночі 13. грудня заговірники відбули останню рішаючу нараду. Зирішено плян ділання, який тільки в подробицях різнився від попередніх. Постановлено заняти Петро-Павлівську фортецю збунтованими військами. Одначе заговірники не мали певности щодо поведінки військ, тому й їхній плян в суті річей не був суцільний та виявляв багато щілин. Не доставало одної стратегічної голови, яка всім кермувалаб і зумілаб намічений плян послідовно перевести в життя та власною ініціятивою і діланням виповнити його щілини. Питання: що зробити з Миколаєм і царською ріднею, таки не вирішено. Проєкт маніфесту, який на випадок успіху заговору мав бути оголошений, обіймав отсі точки:

1) Ліквідацію бувшого уряду,
2) Встановлення тимчасового уряду до хвилі зорганізування нормального, виборчого уряду,
3) Свободу друку і знесення цензури,
4) Свободу богослужень всяких віроісповідань,
5) Знесення права власности у відношенні до людей,
6) Зрівнання всіх станів перед правом і знесення воєнних судів,
7) Свободу вибору звання і професії,
8) Знесення „подушного" (податку),
9) Знесення монополів,
10) Знесення військових кольоній і дотеперішнього способу рекрутації,
11) Зменшення військової служби та заведення загальної військової повинности,
12) Звільнення з військової служби всіх вояків, що вислужили 15 літ (тоді військова служба в російській армії тривала 25 літ),
13) Створення громадських повітових, губерніяльних і провінціяльних управ та означення способу вибору їх членів, що мали заступити дотеперішніх урядників,
14) Явність судів та введення присяжних до карного і цивільного суду.

Уряд мав бути створений з 2—3 осіб; всі міністерства, армія і фльота, всі чинники виконавчої влади мали бути підчинені тому урядові, який ми назвалиб нпр. директорією.

Тимчасовому урядові проєкт маніфесту доручав негайно:
а) зрівнати всі стани,
б) створити громадські, повітові, губерніяльні й провінціяльні управи (управи провінцій),
в) створити національну міліцію,
г) створити суди присяжних,
ґ) зрівняти всі стани щодо військової служби,
д) знести постійну армію і
е) означити виборчу систему до конституанти, якої завданням опрацювати форму устрою Росії й законодавство.

З такою „арматурою" обі сторони приготовлялися до подій 14. грудня, який для обох супротивних сторін був загадкою.

Ранком 14. грудня петербурський гарнізон був уже готовий до зложення присяги Миколаєві. Олекс. Бестужев подався у московський полк і почав переконувати вояків, що їх ошукано, що Константин не зрікся престола, що він небавом явиться в Петербурзі, а покищо вислав його (Бестужева), щоби здержав військо від присяги.

Командант полку ген. Фридрихс робив заговірникам (Олександрові й Михайлові Бестужевим та Щепіновi) всякі перепони. З напасником розправлено ся шаблею. Така сама доля стрінула ген. Шеншина і полк. Хвощинського. Заговірникам вдалося вивести московський полк на Сенатський Майдан. Небавом явився там зі стрільцями ген. Оболенський. Начальник Петербурга ген. Милорадович, який спершу був прихильником Константина, а опісля через його двозначну поведінку перекинувся на бік Миколая, підіхав до збунтованих військ, щоби їх намовити до послуху. Коли остороги кн. Оболенського на адресу Милорадовича нічого не помогли, заговірник Каховський стрілом в живіт ранив його смертельно.

Перший прийшов з допомогою Миколаєві кінний полк ґвардії. Його командант ген. Орлов постановив зробити наступ на війська, що заняли Сенатський Майдан. Одначе московський полк огнем відпер наступаючих. Після невдалого наступу настав спокій з обох боків. На Сенатський Майдан прибуло вісім рот лейб-гренадірського полку; його полковника Штіллера, що намовляв вояків до повороту до казарм, смертельно ранив Каховський. Вкінці до збунтованих військ приєднався один відділ ґвардії.

Положення з кожною хвилею ставало критичнішим для Миколая. Одначе збунтовані війська, а радше їх команданти — заговірники оставали в безчинности на Сенатському Майдані. Петербурський митрополит Серафим, окружений духовенством, намагався схилити війська на бік Миколая, одначе безуспішно. Також намови й заклятта вел. князя Михайла, молодшого брата Миколая не мали ніякого успіху. Полки: Семенівський, Павлівський й Преображенський, що стояли на боці Миколая, обіцяли приєднатися до збунтованих військ.

Одначе цих сприятливих умовин не використали заговірники. Начальний вожд заговірників „диктатор" кн. Трубецький взагалі не явився на Сенатському Майдані. Не вірячи в успіх акції, він бецільно блукав по вулицях Петербурга. Через відсутність „диктатора" ніхто не смів видавати приказів і війська стояли безчинно. Пізним вечером за згодою заговірників, зібраних на Сенатському Майдані, вибрано головним вождом кн. Оболенського, який негайно зібрав воєнну нараду.

Та в тому самому часі ген. Сухозанет зажадав від збунтованих військ зложення зброї, погрожуючи наступом. І справді небавом звернув він на збунтовані війська і товпу, зібрану на Сенатському Майдані гарматній вогонь. Багато вояків і цивільних осіб згинуло на місці, полилася кров, збунтовані війська пішли в розсипку. Тієї самої ночі арештовано в Петербурзі, Москві й инших містах понад тисячу осіб.

Виступ заговірників скінчився повною невдачею ізза ганебної поведінки „диктатора" кн. Трубецького, недостачі ініціятиви в инших заговірників, змарнування цілого дня на безчинности, недостачі артилерії, понехання наступу на Зимову Палату й Петро-Павлівську фортецю, вкінці ізза неосвідомлення війська. Був це виступ аристократів-ідеалістів, що мали зрозуміння для нових ідей і важкого положення народу, але далекі були від того народу й не вірили йому.

(Продовження буде.)